

Oikeusministeriö
Oikeushallinto-osasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Oikeusministeriölle

Viite: Lausuntopyyntö 9.2.2016 OM 7/33/2015

Asia: Lausuma hallituksen esityksestä oikeusapu- ja edunvalvontapiirejä koskevaksi laiksi

Lausuman antaja: Satakunnan oikeusaputoimisto
Asianajaja, johtava julkinen oikeusavustaja Arsi Rantanen
osoite: Satakunnan oikeusaputoimisto
Eteläkauppatori 4 A, 28100 Pori
puhelin: 0295660556
telekopio: 0295660569

Lausuma: 1. Avustava henkilökunta 2§

Koska kyseessä on niin sanottu siirtymävaiheen uudistus, on viiden vuoden määräaikaisuus johtajan viran osalta perusteltua. Avustavan henkilökunnan osalta ei tiettävästi virkoja ole suunniteltu määräaikaaisiksi. Jos Heha ja Taha henkilöstö nimitetään vakinaisiksi, menettävät he automaattisesti vanhan virkansa. Kun kuuden piirin organisaatiosta siirrytään yhden viraston malliin, on avustavien työntekijöiden asema ongelmallinen. Uhkana on piirin toimistossa olevan viran lakkauttaminen organisaation muuttuessa.

Jos halutaan harjoittaa oikeudenmukaista henkilöstöpolitiikkaa, tulee uuteen organisaatioon haluavien avustavan henkilöstön asema turvata. Yksinkertaisemmin se turvataan sillä, että myös piirin johtajien avustavan henkilökunnan virat ovat määräaikaaisia ja piirin toimistossa työskenteleville myönnetään virkakavapaus vakinaisesta virasta.

2. Sopimus oikeusapupalveluiden tuottamisesta 4§

Hallituksen esityksen mukaan tarkoitus olisi käyttää kyseistä säännöstä kansainvälistä suojelua hakevien palveluiden tuottamiseksi, mikäli se jatkossa olisi tarpeen. Perusteluilla ei kuitenkaan säädetä lakeja. Säännös on kirjoitettu syystä tai toisesta avoimeksi. Jos tarkoituksena ei ole antaa avointa valtakirjaa myös muiden oikeusapuun liittyvien toimeksiantokokonaisuuksien myymiseksi ulkopuoliselle tuottajille, tulisi säännöstä tarkistaa siten, että se vastaa tar-

koitusta.

Laajamittaisesta palveluiden myynnistä on varsin huonoja kokemuksia mm edunvalvonnan puolelta. On lähes mahdotonta arvioida ja mitata ostetun palvelun tasoa. Kun palvelusta saa sovitun korvauksen riippumatta työn tasosta, koituu vahinko tästä asiakkaalle.

3. Esityksen 7§:n 3 momentti

Koska jatkossa edunvalvontaa tuotetaan edunvalvontatoimistossa, ei laissa ole tarpeen säätää yleisen edunvalvojan tekemistä töistä oikeusaputoimistoissa. Lausuman antajan näkemyksen mukaan ei ole kuviteltavissa tilannetta, jossa yleinen edunvalvoja voisi jatkossa toimia oikeusaputoimistossa. Aiemmin sekä julkiset oikeusavustajat ja yleiset edunvalvojat ovat toimineet oikeusaputoimistoissa, tosin eri yksiköissä, jolloin kyseinen rajausta on ollut tarpeen. Jatkossa siis on toisin, kun toiminnot eriytetään lakiesityksen 1§:n 1 momentin mukaisesti oikeusaputoimistoihin ja edunvalvontatoimistoihin.

4. Esityksen 10§:n 2 momentti

On tärkeää, että lainsäätävä nimenomaisesti ottaa kantaa organisaatorakenteen vaikutuksesta esteellisyyteen. Säättämällä lailla esteellisyydestä, ei asiasta jää tulkinnan varaa. Eduskunta harjoittaa ylintä lainsäädäntövaltaa ja lain tasolla määrättynä se syrjäyttää mahdolliset muut alempitason tulkinnanvaraiset normit.

5. Palkkaus

Hallituksen esityksessä on yksi lause koskien palkkausta. Kyse on luonnollisesti VES asiasta. Huhuina on kuulunut, että aikoinaan luotua ja järjestelyeristettyä rahoitettua johtajan sijaiselle maksettua O2 palkkaluokkaa oltaisiin jossain työryhmässä suunniteltua ajettavan alas. Jatkossakin toimiston johtajan sijaisaminen käy luontevasti toimistoissa. Tästä tulee maksaa aikoinaan VES pöydässä sovittu korvaus. Tilanne ei tältä osin muuttune mihinkään.

Myös johtajien palkkaus tulee pitää kilpailukykyisellä tasolla, ettei oikeusapu menetä osaavaa henkilöstöä muille viranomaisahoille tai yksityiselle sektorille. Oikeudenmukainen palkkaus ja henkilöstön pysyvyys pitävät oikeusaputoiminnan jatkossakin kilpailukykyisenä ja kustannustehokkaana tapana tuottaa pieni- ja keskituloisille asianajopalveluita. Mikäli toisin toimitaan, kärsii siitä oikeusapujärjestelmä palvelun tason heiketessä.

Edunvalvontapuolella johtajan sijaiselle on maksettu Y16 mukaista palkkaa. Tähänkään järjestelyyn ei ole syytä puuttua.

Porissa 18.2.2016

Laati

Arsi Rantanen,
asianajaja, johtava julkinen oikeusavustaja
Pori